

Közgyűlési beszámoló

A Szim Salom új elnöke: Guba Gergely

Május 30-án lezajlott a Szim Salom Egyesület és a Szim Salom Hitközség idei közgyűlése, mely a funkcionáriusok megválasztása és a napirend ismertetése után elnöki beszámolóval vette kezdetét.

Elnökök: a leköszönő, a levezető és az új

Radvánszki Gábor összegezte a Szim Salom elmúlt évének legfontosabb eseményeit – így a Ráday utcai helyiség megtalálását, felújítását és használatba vételét, a Bét Orim Közösséggel felvett egészséges diplomáciai kapcsolatokat, a Világvallások Egyeztetési Fóruma (VEF) munkáját – de inkább a jövőre fókuszált, s az előttünk álló fontos feladatokat és kihívásokat sorolta fel. Első helyen említette további források, pályázatok bevonását, és egy jobban tervezhető, a jelenleginél strukturáltabb pénzügyi gyakorlat kialakítását, minél kevesebb *ad hoc* döntéssel, és az anyagi önállóság mihamarabbi elérését. Az új helyiséggel kapcsolatos új kihívások kapcsán a gondnoki és a biztonsági ügyek megoldását említette. Beszámolt arról, hogy az Amerikai út 48-ra vonatkozó vagyonekezelői szerződésünk megszüntetése folyamatban van, a lezárás elhúzódása a hivatali ügyintézés nehézségének köszönhető. Érzékeny és fontos területként szólt a PR és kommunikációs kérdésekről. Itt a legfontosabb a honlap megújítása lenne, de eddig a feladatelosztás és a túlvállalások miatt az ez irányú munka nem volt hatékony. Fontos diplomáciai fejleményként számolt be arról, hogy megkezdődött az egyeztetés a WUPJ támogatásával egy magyarországi progresszív ernyőszervezet létrehozása érdekében. A következő vezetőség egy legfontosabb és legsürgetőbb feladatuként a vezetőségi mandátumok és az alapszabály – más sürgős feladatok miatt évek óta halogatott – újragondolását jelölte meg. Végül Radvánszki Gábor a közgyűlés előtt is megerősítette, hogy ő maga nem kíván tovább elnök lenni, de hangsúlyozta, hogy vezetőségi tagként elkötelezetten dolgozik tovább. >> Folytatása a 3. oldalon!

Új zsini – megújuló sábbátok

Fokozatosan belakjuk új otthonunkat, amely máris valódi zsinagógának érződik. A „zsinis” környezet inspirálónak hat ránk; utak nyílnak programjaink elmélyítése és kibővítése, illetve új programok bevezetése felé. Májusban alapozó héber nyelvtanfolyamot indítottunk, és az ifjúsági csoportunk is áttette székhelyét „A Ráday”-ba.

Megújuló sábbátjainkban hangsúlyosabb szerepet kap a Szentírásunkban való elmélyülés. Most, hogy végre megint látótávolságnyra vagyunk a széfer tórántól imádkozás közben, lehetővé vált, hogy – annak rendje és módja szerint – felolvassunk belőle a reggeli istentiszteleteken. A rendszeres tóraolvasás és az akörüli szertartás szép micváinak biztosítására létrehoztuk a „báálé koré – a tóraolvasók” körét.

E – mostanra vagy másfél minjánt kitevő – társaság nagy része a Szim Salom emlőin nevelkedve szerezte meg tudományát; elkötelezett „tóra-tudoraink” képesek arra, hogy aktív magként biztosítsák e szertartások minőségét, folytonosságát.

A tórai hetiszakaszból kiválasztott fejezet felolvasását – istentiszteleteinken továbblépésként – a haftara: a TANACH valamelyik próféta könyvéből vett kiegészítő olvasmány követi. Értelmező szenvedélyünket követve azonban – a sokak számára a legvonzóbb Szim Salom-minhágként megélt – interaktív szövegtanulásról sem mondunk le. Ez a „kecske is, káposzta is” elv persze kihívás elé állít bennünket az időbeosztás tekintetében. Az első példák tapasztalataiból tanulva azonban úgy látszik, hogy – pontosságot, gördülékenységet és némi kompromisszumkészséget megcélozva – mindez belefér egy kb. 100 perces, az eddiginél alig hosszabb istentiszteletbe.

A péntek esték megújításaként a rabbi – az istentiszteletek közben elhangzó – dróséja (egyszemélyes eszmefuttatása) helyett is siúrt, a vacsora utáni kis irányított, közös tanulást vezettem be, melynek témája – a másnapit kiegészítve vagy a szidra, vagy a haftara egy-egy gondolata.

Ez a liturgiai fejlődés máris pozitív visszhangot váltott ki a résztvevőkből. Remélem, hogy mindez növelni fogja a Szim Salom sábbátokat együtt élvezők számát.

Ha bárkinek kérdése van a részletekkel, esetleg saját bekapcsolódásával kapcsolatban, keressetek meg – személyesen, emailben vagy telefonon.

– Kelemen Kata

Szim Salom Hírlevél

A Szim Salom Progresszív Zsidó Közösség
havonta megjelenő kiadványa

Szerkesztőség:

Szerkesztő: **Budai Miklós**
hirlevel@szimsalom.hu

Szakmai konzulens: **Kelemen Katalin**
06 1 326 5113, rabbi@szimsalom.hu

Honlap: **Radvánszki Gábor**
rgabor@szimsalom.hu

Írásokat elektronikus formában a szerkesztő email-címén,
kéziratban a Szim Salom levelezési címén,
vagy az irodán keresztül fogadunk és várunk.

**A Hírlevélben megjelenő írások nem feltétlenül tükrözik a
Szim Salom álláspontját vagy a szerkesztők véleményét.**

Szim Salom
Progresszív Zsidó Hitközség

Szim Salom
Egyesület

Rabbi: **Kelemen Katalin**
06 1 326 5113, rabbi@szimsalom.hu

Tiszteletbeli elnökök: **Jeffery Rose, Ernest Bello**

Elnök: **Guba Gergely**
gubag@szimsalom.hu

Vezetőség: **Budai Miklós, Gárdos Bernadett,
Radvánszki Gábor, Rákosi Éva, Rozgonyi Dóra**

Gazdasági vezető: **Jesse Weil**
weil@sim-shalom.org

Ügyvezető: **Szabados Judit**

Levelezési cím: 1125 Bp., György A. u. 19/A
Tel./Fax/Üzenet: 06 1 201 7648

E-mail: info@szimsalom.hu

Web: www.szimsalom.hu, www.sim-shalom.org

Egyesületi adószám: 18041174-1-41

Egyesületi HUF számla:

UniCredit Bank 10900011-00000013-16190001

Egyesületi USD számla:

UniCredit Bank 10900011-00000013-16190018

Hitközségi technikai szám: 1373

Hitközségi HUF számla:

UniCredit Bank 10918001-00000020-28290005

Hitközségi USD számla:

UniCredit Bank 10918001-00000020-28290012

Irodavezető: **Szabados Judit**

Titkárság: IX. kerület, Ráday u. 9., I. emelet 2.

Irodai órák: hétfő, csütörtök: 9.30-14.00

kedd: 9.30-15.00

szerda: 15.30-19.00

péntek: 9.30-13.30

Köszönet

Homolya Gábornak köszönjük az életfa restaurálását és grafikus munkáját!

Óriási köszönettel tartozunk László Klárinak, aki szervezőként kézbe vette és sikerre vitte a novai tábort! Köszönetet mondunk továbbá mindazoknak, akik önkéntes munkában kitaláltak és megtartották a tábor programjait: Gárdos Dettinek, Kapusi Gyulának, Karcsai Dávidnak, Kelemen Katának, László Klárinak, Lőrincz Eszternek, Rákosi Évának, Sós Katinak, Sárdi Daninak, Szabados Jucinak.

Köszönjük tagjaink tárgyadományait: Rákosi Évának egy szépséges kidus poharat, Bonta Lászlónak újabb könyvadományát, Köves Katinak a Yair Emanuel selyemképet, Prágai Editnek ruhaadományát, László Klárinak a kiállítási installációt, Radvánszki Gábornak és családjának a projektort.

Pénzadományaikért mondunk köszönetet Budai Miklósnak, Gárdos Bernadettnak és családjának, Christoph Goldmannak, Guba Gergelynek, Kelemen Évinek, Molnár Máriának, Nagy Erzsébetnek, Pogány Anikónak, Karen Shectmannak, Szilágyi Annának, Nick Younnak, Jesse Weilnek, Peter Weilnek, Shirley Wilsonnak és a Friends of Sim Shalom-nak.

Gyász

Szeretettel és részvétellel gondolunk
a nemrég eltávozott

László Ferenc

családjára, szereteteire.
Emléke váljon áldássá.

Szomorúan tudatjuk, hogy elhunyt

Sós Schenker Elemér,

a közösségünk alapító tagja.

Mindnyájan osztozunk a Sós-Radvánszki család
gyászában.

המקום ינחם אתכם בתוך שאר
אבלי ציון וירושלים:

*Hámákom j'náchem etchem b'toch s'ár
ávélé Cijon Virusájajim.*

*Az Örökkévaló vigasztaljon meg benneteket
Cion és Jeruzsálem minden
gyászolójával együtt.*

Közgyűlési beszámoló

(folytatás az 1. oldalról)

Az elnöki beszámolót követő hozzászólásokban egy tag nehezményezte, hogy a bérleti szerződés nem lett egyeztetve a tagsággal, úgy találja, hogy a szerződés előnytelen, a felújításra költött állami támogatást elpazaroltnak érzi. A hozzászólásra válaszolva az elnök elmondta, hogy bármely tagunk bejöhet a vezetőségi ülésre, illetve betekinthez az anyagokba. A bérleti jogviszony kérdését a jelenlegi alapszabály szerint nem kell a közgyűlés elé vinni, a körülmények mérlegelése után a vezetőség a Ráday utcába költözést tartotta a legjobb döntésnek, a bérleti díjat előreláthatólag vállalni tudjuk, s a továbbiakban a vezetőség azon fog dolgozni, hogy meg tudjuk vásárolni az ingatlant. Guba Gergely hozzáfűzte: az említett állami támogatást kifejezetten csak ingatlanfelújításra kaphattuk meg, és az átalakítás folytán a tulaj számára csak nehezebbé vált az ingatlan későbbi hasznosítása.

A hozzászólás nyomán megfogalmazódott, hogy javítani kellene a vezetőség-tagság kommunikáción, hogy a tagok jobban rálássanak a vezetőség munkájára, akár annak nehézségeire, dilemmáira is, hogy munkával vagy pl. szakmájukba vágó kérdésekben tanácsadóként támogatni tudják a vezetőséget. Ennek egyik lehetséges módjaként felvetődött a vezetőségi ülések nyilvánossága, illetve külön fórumok szervezése a tagság számára.

Kelemen Katalin rabbi beszámolójában izgalmas és mozgalmas évként értékelte a mögöttünk állót, melynek nagy fejleménye a Ráday utcába költözésünk. A hely jó, alkalmas, spirituális, pusztá léte is segíti a munkát. Máris sok program zajlik, és továbbiakat tervezünk. A rabbi néhány, a közeljövőre vonatkozó terve: nagyünnepi felkészülés szeptember-október folyamán, a midráskurzus folytatása, négy siúrból álló peszachi felkészülés „Az örökifjú Haggada” címmel, és a tinédzser csoport tanítása. Az elmúlt év eseményei közül kiemelt néhány emlékezetes eseményt: ünnepeket, istentiszteleteket, tanításokat, a Talmud Tórát, a konferenciákat (WUPJ ER Párizs, Limmud), a Világvallások Együttműködési Fóruma keretében tartott programokat, életciklus eseményeket. Elmúlt évi tevékenysége fontos részeként említette még a külföldi kapcsolatépítést és a folyamatos lelkipásztori munkát.

A rabbinikus beszámolót követően Jesse Weil kincstárnok ismertette a 2009. évre vonatkozó pénzügyi beszámolót és mérleget, melyet a közgyűlés elfogadott, majd Jesse Weil ismertette a 2010. évi költségvetést is. A költségvetési tételek nem változnak jelentősen: a programok tekintetében nőnek a kiadások, mert nő a programkínálat is, valamint természetesen az új helyiséggel több költség jár. Bevételi forrásaink továbbra

is a pályázatok, az SZJA 1% felajánlások, a tagdíj és az adományok. Nagyon sikeres volt az adománygyűjtés decemberben a zsinagógabérlésre, viszont az elmúlt években folyamatosan csökken a tagdíjból származó bevétel, s ezen változtatni kell. A kincstárnok felhívta a figyelmet arra, hogy továbbra is legfontosabb célunk az önfenntartás, melyet a taglétszám, illetve a tagdíj emelésével, sikeres 1% kampánnyal, pályázatírással, valamint külföldre is irányuló fundraising tevékenységgel lehet elősegíteni.

A hozzászólásokban többen jelezték az igényt egy még részletesebb pénzügyi beszámoló iránt, amely a jövőben még a közgyűlés előtt kiküldésre kerülne a tagságnak.

A beszámolók alapján a közgyűlés elfogadta a vezetőség 2009-es munkáját és megadta számára a felmentvényt.

A tisztújítás napirendi pontját László Klári vezette fel: mivel a jelölő munkacsoport tagjai nem tudtak részt venni a közgyűlésen, ezért nevükben ő tájékoztatta a közgyűlést a jelölő munkacsoport munkájáról, és ismertette a jelölteket. Tájékoztatta a közgyűlést arról is, hogy a vezetőség korábbi döntése alapján – a hitközségi alapszabály megújítása és a mandátumok érvényességének tisztázása érdekében – a vezetőség minden tagja lemond, s az újonnan megválasztott vezetőség mandátuma egy évre szól majd. Klári egyben tájékoztatta a jelenlevőket arról, hogy, bár nagyon szeretett ezzel a vezetőséggel együtt dolgozni, szüksége van a pihenésre, így saját maga nem vállalja jelölését a vezetőségbe a következő évre, viszont tanácsadóként szívesen segít továbbra is.

Kelemen Kata röviden bemutatta Rozgonyi Dórát, aki új jelöltként indult a vezetőségválasztáson. Másfél éve van köztünk, egyre aktívabban vesz részt a közösség életében, a legváltozatosabb feladatokban is. A tagsággal való foglalkozás lenne számára a és a jogi-gazdasági kérdésekben járatos, de nagyon számít a tagság segítségére.

Röviden bemutatkoztak az újra jelölt vezetőségi tagok is. Az elnöki posztra jelölt Guba Gergely egyelőre az egy évre választott elnökség vezetését vállalja. Elsősorban a cégvezetésben, és a jogi-gazdasági kérdésekben járatos, és nagyon számít a tagság segítségére. A vezetőség a tömör bemutatkozáshoz még hozzáfűzte: Guba Gergő higgadt, gyakorlatiasan bölcs és nagyon jó csapatjátékos.

Radvánszki Gábor vezetőségi tagként folytatja munkáját, feladata elsősorban a külkapcsolatok építése és szervezetünk protokolláris képviselője, valamint bizonyos jogi ügyek felügyelője. Gárdos Bernadett

folytatja a Szim Salom képviseletét az állami és a zsidó szervezeteknél, valamint számíthatunk a továbbiakban is rendezvényszervezői tapasztalataira. Budai Miklós Hírlevél-szerkesztőként és PR munkatársként is segítette a vezetőség munkáját, de a jövőben nem biztos, hogy folytatni tudja mindezt, inkább liturgiai-zenei tevékenységébe szeretné fektetni energiáit. Jesse Weil továbbra is kincstárnokként és a külföldre irányuló fundraising- és pályázatírási tevékenységgel vállal szerepet. Rákosi Éva elsősorban a gyerekfoglalkozások szervezésével, vezetésével, családok toborzásával kívánja erősíteni a Szim Salomot.

A bemutatkozások után a közgyűlés titkos szavazással megszavazta az elnököt: Guba Gergelyt, és a vezetőség tagjait: Budai Miklóst, Gárdos Bernadettet, Radvánszki Gábort, Rákosi Évát, Rozgonyi Dórát és Jesse Weilt.

Utolsó napirendi pontként, miután Szabados Judit tájékoztatta a közgyűlést, hogy a Ráday utcába költözéssel az ingatlanra vonatkozó bérleti szerződés lehetővé teszi a Hitközség és az Egyesület székhelyének módosítását, a közgyűlés megszavazta a székhelyváltást, új székhelyünk: 1092 Budapest, Ráday u. 9. I/2 .

Mindazon TAGJAINK, akik szeretnék megkapni a közgyűlés részletes jegyzőkönyvét, illetve a pénzügyi dokumentumokat, kérjük jelezzék igényüket e-mailben (info@szimsalom.hu) vagy telefonon (06 1 201 7648) Szabados Judit ügyvezetőnél, aki elküldi részükre a dokumentumokat.

Zsinagógaavatás teltházzal

Zsinagógánk május 26-án megtartott protokolláris megnyitója kiválóan sikerült. Több mint százan vettek részt az eseményen, köztük a zsidó és a tágabb közélet személyiségei, véleményformáló értelmiségiek, egyházi és civil partnerszervezeteink vezetői. Vendégeink között üdvözölhettük többek között Feldmájer Pétert, a Mazsihisz elnökét és Aliza Bin-Nount, Izrael Állam magyarországi nagykövetét. Beszédet mondott Radvánszki Gábor, a Szim Salom leköszönő elnöke, Kelemen Katalin rabbi, Jeffery Rose, a Szim Salom tiszteletbeli elnöke és Joel Oseran, a WUPJ (Progresszív Zsidó Világszervezet) nemzetközi ügyekért felelős alelnöke. Az esemény fényét emelte, hogy ezzel az alkalommal avathattuk tóraolvasó-pultunkat, Gárdos Bernadett és családja adományát. Az avatás csúcspontjaként az egybegyűltek állva hallgatták meg a Tízparancsolat szavait, melyeket Radvánszki Péter rabbinövendék héberül, László Klári pedig magyarul olvasott fel.

Fotó: Mohai Balázs, MTI

Boldogok házad lakói

Kelemen Katalin dróséja a Ráday utcai Szim Salom zsinagóga avatására

„Ásré josvé vétechá, od j'hál'luchá szelá. – Boldogok, kik házadban lakhatnak, szüntelenül dícsérhetnek Téged.” (Zsoltárok, 84:5)

Rólunk szól ma ez a zsoltársor: a Szim Salom Közösség tagjairól, akik boldogan ülünk itt gyönyörű új zsinagógánkban, hogy felavatásának örömét megosszuk egymással, kedves barátainkkal és tisztelt támogatóinkkal.

Igen, az Örökkévaló házában érezzük magunkat, amikor büszkén visszatekintünk arra a küzdelmes útra, amelyet 92 októberében, háromgenerációs alapító családuknak: a Sós-Schenker család Falk Miksa utcai otthonában történt megalakulásunk óta megtettünk. Más, – a MAZSIHISZ kötelékébe tartozó és az ő zsinagógaikban otthont kapó – hitközségektől eltérően a mi kezdeti nomád korszakunkban lakásról-lakásra vándoroltunk, a Lauder iskola tantermei között bolyongtunk, majd a MAZSIKÉ-vel együtt bérelhettünk egy „majdnem igazi” zsinagógát. A zsinagóga a háború előtt igaziból működött – beköltözésünkön azonban üvegfalat emeltek a szentély és közénk, hogy ne használhassuk a szakrális tárgyakat. Később a Csalogány utcai bérelt lakásban már módunkban állt berendezni „a mi kis stíblünket”, mígnem számában is jelentősen gyarapodó közösségünk kinötte azt. S mivel a bérház lakóinak nem volt ínyére egy zsidó szervezet közvetlen közelsége, s nemtetszésüknek igen agresszív módon adtak hangot, a Bálint Zsidó Közösségi Ház kitért karjai közé menekültünk, amelynek szíves vendéglátását három és fél éven át élveztük.

Ásré josvé... Boldogok vagyunk, mert organikus hitéletünk, eleven közösségi létünk segítséget nyújt nekünk ahhoz, hogy – tórai metaforával élve – le tudjuk győzni az óriásokat, Anák fiait. Elődeinkhez, a tizenkét törzs Kánaánba kiküldött „kémeihez” hasonlóan nekünk is folyamatosan meg kell küzdenünk belső és külső ellenségeinkkel. Nem kisebb óriásokkal kellett – és részben ma is kell – szembenéznünk, mint az antiszemitizmus megnyilvánulásaiival, vagy – lévén a háború utáni első itthoni reformzsidó csoport – az úttörőnek kijáró gyanakvással, tévképzetek hadával, kirekesztéssel. Továbbá a feldolgozatlan Holocaust-trauma is – bármely túlélő generáció tagjaként is érint bennünket – erősen hozzájárult ahhoz, hogy „olyanok voltunk a mi szemünkben, mint a sáskák, és ugyanolyanok voltunk az ő szemükben.” (4 Mózés 13:33)

Közösségünk majd 18 éves története egy öngyógyítás története. Arról szól, hogy egy k'hilá k'dusává, azaz szent gyülekezetté: hitközséggé formálódva hogyan sikerült megszabadulnunk sáska-énképünktől, s emberi méltóságon és önbecsülésen alapuló, pozitív zsidó identitást kialakítanunk magunkban – mind egyéni, mind közösségi szinten.

Mai képünk önmagáért beszél. Mintegy két tucatnyira rúg azoknak a száma, akik a Szim Salom keretei között tanulva, 13 vagy 40 éves bár és bát micvaként, a zsidósághoz vérségi kötelékkel kötődve, vagy azt betérés útján felvéve, képesek arra, hogy kompetensen ellássák az imavezetés és a Tóra-olvasás – nem kis tudást igénylő – feladatait. S ez a csapat egyre csak növekszik, hisz őszülő halántékú szimsalomosok is lelkesen beülnek az iskolapadba – héber betűvetést tanulni. Tórákörünben csillapíthatatlan szenvedéllyel folyik Szentírásunk szavainak boncolgatása, értelmezése – 18 éve megszakítás nélkül minden második héten! Családi táborainkban 2 évesek és 80 évesek búcsúztatják együtt a sábatot körtáncsal; a zsidó év kezdetét jelző sófár hangját több mint 100-an hallgatjuk áhítattal évről-évre.

Jó kezekben tudjuk jövőnket is. Az akkor még rabbinikus tanulmányai előtt álló ifjú Nathan Alfred segített életre kelteni SZIMCHÁZ nevű első ifjúsági csoportunkat. Ennek tagjai azóta hitközségünk felelős világi vezetőivé váltak, s ez a csapat alkotta a EUROJEWS nemzetközi reformzsidó ifjúsági szervezet magját is. Közülük került ki közösségünk neveltje: Radvánszki Péter, aki jelenleg a londoni Leo Baeck College reform rabbiképző kiváló növendéke, továbbá kántorunk, Budai Miklós is. Büszkék vagyunk rájuk.

Jelenleg aktív tinédzsereink (Gyárfás Kati és Szegő Dóri vezetésével) a magyarországi zsidó múlt emlékeit szövik be a jövő szálai közé, gyönyörű saját fotókkal dokumentálva zsidó helytörténeti kutatásaikat.

Egyik legnagyobb eredményünknek látom, hogy kisiskolás talmudtóra osztályom tanulói már magától értetődő természetességgel élik meg, és osztják meg az iskolában a többi gyerekkel az ő szimchájukat, a zsidó ünnepek örömeit. A 9 éves Hajni nemrégiben egy katolikus hittanóra meghívott vendégeként Peszach bemutatót tartott.

Jelenünk és jövőnk biztosítása jut eszembe akkor is, amikor az eheti Tóra-szakaszban (4. Mózés 11. fejezetében) arról olvasok, hogy az Örökkévaló összegyűjtetett Mózással hetvenet a nép vénei és vezetői közül, és rájuk rakott az Ő szelleméből (ruách Ádonáj-ból), hogy együtt viseljék a nép terhét Mózással. A kollektív vezetés a mai magyar szervezeti kultúra egyik

legnagyobb kihívása. Nekünk olyan világi vezetőink vannak, akik legyenek mind „véneink”, mint ifjaink közül, rajtuk nyugszik az Örökkévaló szelleme.

Ásré josvé vétechá... Boldogok házad lakói... Boldogok vagyunk, mert házad szellős és tágas, Örökkévaló. Mert nem egy picit kis zárt szobájában kucorgunk, hanem nyitott ablakokon át nézünk a világba, mert a tágabb történesekhez való kapcsolódás vágya és képessége tölt meg bennünket azokkal az életnedvekkkel, energiával, amely már tanítónkat, Mose Rábbénut is oly hosszan éltette. Bekötjük magunkat a Nagy Egész sodrásába, érzékenyen figyelünk és reflektálunk a történelmi változásokra. Észrevesszük és elfogadjuk a nők történelmi szerepének megváltozását, ők is a férfiakkal azonos jogokkal és méltósággal vesznek részt a vallási életben. Nem hunyjuk be a szemünket a 20. századi történelem olyan vihara előtt, amely okafogyottá, a valóságtól elszakadtá teszi a zsidó státusznak egy korábbi – az anyai ágon való öröklésének – elvét. Ezért kitarjuk Isten házában kapuját a vegyes házasságból, köztük a zsidó apától származó hittestvéreink előtt.

Tágas a mi Isten-házunk, mert egyidejűleg éljük meg

benne a hagyományt és a megújulást, a személyes és az univerzális összekapcsolódását. Tágas, mert nyitottak vagyunk más vallások tisztelet-teli megismerésére. Boldogok vagyunk, mert megéljük „a Tóra 70 arcát”, azaz a Tan értelmezésének végtelenül sok lehetőségét. Felszabadító érzés számunkra a paradoxonok nyílt felvállalása, amely az élet bonyolultságának és komplexitásának hű tükröként mindig is áthatotta a judaizmus szellemét.

Ásré josvé... – Isten házában lakunk, hiszen egyre mélyebben megértjük örökségünk helyes értelmezését s azt reméljük, hogy ebben példát tudunk mutatni a magyar zsidó közösség más rétegeinek is. „Az «igazságos örökség» körül kialakuló családi perpatvarok gyakran szem elől tévesztik azt a tényt, hogy ez nem valami olyasmi, amit sok kis porcióra kell szétaprítani. Mindegyikünk a teljes adagra tarthat igényt az őseink által ránk hagyott kincsből, ha odafigyelünk arra, hogy mi az igazán fontos: az egymással való kapcsolatunkra, a múlttal való viszonyunkra a jövőbe vezető értékekre.” (Reform Chavurah Siddur)

Választások után...

„S'foch chámátchá – Öntsd ki haragodat...”

A széder estén felolvasott hagada egyik varázsa, hogy minden évben új-és-új módon értelmezhetjük, friss szemmel, az aktuális életérzéseinkkel kapcsolatba hozva éljük át.

A hagyományos hagadákban, az est vége felé, Élijáhu serlegének betöltése előtt egy olyan ima olvasható, amely – ebben a formájában – sok progresszív közösségben „kiveri a biztosítékot”: kihagyják, átírják, módosítják, új változatot írnak a bosszúállás témájára.

Az eredeti szöveg a következő: „Öntsd ki haragodat azokra a népekre, akik nem ismernek el Téged és a birodalmakra, amelyek nem szólítják nevedet, mert kiirtották Jákobot és hajlékát feldúlták. Zúdítsd rájuk bosszúdat és izzó haragod érje el őket, üldözd őket kíméletlenül és irtsd ki egboltozatod alól.”

Én erre a peszachra az alaptémára egy új imát írtam, a *s'foch* – 'öntsd, tölts, árasz' jelentésű kezdőszóra, mint vezérfonalra felfűzve:

שפך

Öntsd ki haragodat azokra az antiszemita és rasszista személyekre, akik nem hajlandók elfordulni az erőszaktól, akik nem akarnak visszatérni a fanatizmus útjáról.

שפך

Tölts belénk – jóérezsű zsidókba és nem-zsidókba egyaránt – bátorságot, hogy ne maradjunk csendben a növekvő antiszemitizmus és rasszizmus megnyilvánulásaival szemben, hogy merjünk jogosan haragudni és haragunknak hangot adni.

שפך

Tölts el minket értelemmel és belátással, hogy megtaláljuk a gyűlölet elleni hatékony cselekedetek eszközeit.

שפך

Töltsd belénk azt a szándékot, hogy meg akarjuk ismertetni magunkat, a zsidóság valós értékeit nem-zsidó embertársainkkal. Segíts abban, hogy kölcsönösen nyitottá váljunk egymás elfogadására, hogy a felnövekvő, új nemzedékekben már ki se alakuljon az antiszemitizmus érzése.

שפך

Árassz el mindannyiunkat erővel és bölcsességgel, hogy beteljesíthessük bölcsünk mondását: „Aki békét teremt, az Isten partnerévé válik.”

– Kelemen Katalin

Emléknapjaink

Jom hásoá egy esős, szeles tavaszi estén a szokott szertartással egy szokatlan helyen. A Király utca egyik ütött-kopott házának udvarán gyülekezünk, ahol egykor két világ határa húzódott. Akár a negyedben mostanában kibelezett házakban, melyek homlokzata mögött pusztul a régi és épül valami brutális új, nem az utcán, hanem a hátsó udvarban, szemérmesen, azaz mit is mondok?!: szemérmetlenül rejtegetve lapul és ül tort a valóság. A gettófal. Nehogy netán rosszul kelljen érezniük magukat a kívül maradóknak.

A szertartás ugyanaz, de minden szó és minden ének máshogy szól egy ilyen udvarban. A hang úgy száll el, mintha a szélben kellene elenyésznie, aztán mégis falnak ütközik. Időnként lakók jönnek, mennek, diszkrétan, de élik életüket, melybe – mi tagadás – betolakodtunk a gyászunkkal. A szertartás után az emlékezés egy átlagos vendéglátóhely összetolt asztalainál folytatódik – nem átlagos módon. Közös pizzával vesszük el éhségünket, és forró teákkal melegítjük fel magunkat. Meg történetekkel. Talán az együttlét és a valódi figyelem teszi, hogy a halál történetei valahogy az élet történeteivé lesznek, nem elsüllyedünk bennük, hanem egyre magasabbra törünk általuk. Csodás megmenekülések, bátor, vakmerő, abszurd cselekedetek, szent véletlenek történetei bomlanak ki és szövődnek össze: közös rokonok, ismerősök, barátok, élők és holtak találkoznak, hogy beköttessenek az élet kötelékébe. Az a tíz szimsalomos, aki ott volt, „a Király utcai minjen”, bizonyosan az év legfényesebb ünnepeivel egy lapon fogja emlegetni ezt a Jom hásoát.

Mint ahogy Gábor, Eszter, Detti és magam így fogunk emlékezni a sajkókazai holokauszt-megemlékezésről is. Sajokaza alighanem az ország egyik legszegényebb települése. A sajtóból úgy ismerhetjük, mint szociális és etnikai feszültségek által kettészakított falut, ahol „a cigányok lopják az áramot”, a választásokon pedig tarolt a Jobbik. Számunkra azonban a Dzsaj Bhím Közösségről és a Dr. Ambédkar Gimnáziumról „híres”. Hívtak minket, megyünk. Nem mondom, hogy nincs bennem szorongás, amikor vállalkozom erre az útra. A szegénység félelmetes a magamfajtanak, középosztálybeli városiaknak.

A Sóllyom teleptől indul a menet, melyet néhány polgárőr biztosít. A főutcán ballagunk, közben az asszonykórus lassú dalba kezd, azokkal a jellegzetes tercekkel. A szöveget nem értem, ismeretlen nyelven (beásul, lováriul?) van, de afféle keserves lehet. Egy háza előtt nézelődő férfi oda is szól: „Minek vonulnak, ha nincs koporsó? Nem halt meg senki.” Pedig hát de. Igaz, nem most. És tényleg nem volt koporsó sem. A falu központjában áll a megemlékezés első állomása, egy különös emlékmű. Minden bizonnyal első világháborús emlékműnek készült, elcsigázott idős katona szobra áll a magas talapzaton, melynek négy oldalára aztán újabb véres

esztendőik sajkókazai halottjainak nevei kerültek. Az egyik oldalra „a második világháború zsidó áldozatai”. Adler, Bányai, Bedő, Blányai, Davidovics, Feig, Groszman, Klein, Kohn, Rózner, Smith, mintegy ötven ember. Tibor magyarázza a történelmet, az asszonyok énekelnek, mécseseket gyújtunk, mi egy-egy kavicsot is teszünk az emléktábla alá.

A program a kultúrházban folytatódik. Úgy százötven ember lehet a teremben. Asszonyok, férfiak, rengeteg gyerek. Magyar, izraeli és cigány himnusz. Azt hiszem, ennyire még sosem hatódtam meg egyikem se. Különösen a Hatikva érint meg. *Lihjot ám chofsi b'arcénu*.

A sajkókazai polgármester beszédében valami nem kóser, vagy talán csak én érzem így. Legalább eljött.

Lassan mi következünk. Gábor úgy ítéli, gondosan megírt beszédét nagyrészt sutba dobja. Jól döntött. Keressük a szavakat, aztán kiderül, hogy nincs is rájuk szükség. Az Osze sálom töri át a minket és közönségünket elválasztó társadalmi távolságot. A terem tapsol, dúdol, néhányan felállnak és táncba kezdenek. Úgy hiszem, megkedveltek minket.

A megemlékezés után Tibor megmutatja nekünk a zsidó temetőt. Az alkony utolsó fényeinek kapaszkodunk fel a domboldalra. Letakarítjuk az egyik sírkőről a Jobbik matricáját, kádist mondunk. A tájra lassan sötétség borul.

– Budai Miklós

Június 23-án kísértük utolsó útjára Sós Schenker Elemért, pár nappal később pedig zsinagógánkban emlékeztünk rá, bölcsünkre, a Szim Salom alapítótagjára és emblematikus alakjára. A felemelő estén Elemér családja, barátai, szímsalomosok együtt idéztük fel sugárzó személyiségét. A Hírlevél hasábjain most egyik unokája szavaival, Gábornak a temetésen elmondott beszédével tisztelgünk emléke előtt.

Gyászbeszéd Nagypapa - Sós Schenker Elemér temetésére

2010.06.23. - 5770. támuz 11.

Az unokák: Péter öcsém, Marci-Dani unokatestvérem nevében beszélnék Papával kapcsolatos emlékeinkről. Unokaként szokatlanul közeli volt a kapcsolatunk vele, hiszen tízen-sok-éves korunkig mindannyian együtt laktunk a Néphadsereg-Falk Miksa utcában. Gyerekkorunkban ő tanított meg minket biciklizni, sakkozni, és vitt minket úszni és gyógytornára. Az Állatkertbe rendszeresen kilátogattunk, ebből következett, hogy sokáig állatorvos szerettem volna lenni.

Műszaki, mérnök ember volt. Miért érdekes ez? Mindhárom unokájára nagy hatással volt ez: Péter villamosmérnökként diplomázott pár éve, Marci tegnap diplomázott ipari formatervezőként, és én bölcsész létemre számítógépes rendszerekkel kereskedem, így megélhetésemet köszönhetem neki. A technológiai fejlődéssel lépést tartott, így saját egészségét is a legújabb készülékekkel igyekezett karban tartani.

Anno ő varrta nekem a játék kutyákat, harminc évvel később is megvannak, bár azóta egy előre is szert tettünk, akit ő is nagyon kedvelt. De nem csak ő varrt, engem is tanított – nem sokan mondhatják el magukról, hogy tinédzserként Burda szabásminta alapján maguk varrták saját rövidnadrágjukat.

Papa Nagymaroson az erdőben épített egy modern faházat, ahol mi belvárosi unokák megismerhettük a

természetet közelebről. Péter öcsém a kertészkedést, a marosi sziklakert gondozást itt szerethette meg annyira, hogy pár éve még a sivatagban is datolyapálmákat nyírt és kaktuszligetet gyomlált több hónapon keresztül. Papa talán egyik legnagyobb szívfájdalma volt, hogy az utóbbi években már nem tudott kijutni a hétvégi telkére, és a betondzsungelre korlátozódott életere.

Az önkéntességet, az önzetlen segítséget és támogatást magától értetődően cselekedte, és ezáltal mutatott példát nekünk. A Lauder iskola első évfolyamára járva az akkor még kimondottan közösségiként működő iskola irodáinak függönyeit varrta, és segített számtalan más dologban. A

Szim Salom Közösség egyik alapítójaként is szinte sajátjaként gondoskodott a rituális kellékek javításáról.

Humora felejthetetlen marad: a szóviccek koronázatlan királyaként a legfeszültebb helyzetet is sikerült feloldania egy jól időzített poénnal. Iróniája az utolsó napjaiban sem hagyta el. Gyengédsége és kedvessége sugárzott, a tisztelet és előzékenység, ahogy Mamával és minden körülötte lévő hölgygel bánt, sokunk számára minta értékű kell, hogy legyen.

Talán a legfontosabbat hagytam utoljára: itt és most szeretném megköszönni Nagymamának és segítőtjének, Rózsikának, hogy Papát méltó körülmények között ápolták az elmúlt három évben. Egy egészséges harminc éves belerokkanna abba pár hónap alatt, míg ti csodát tettetek és Papára főztetek, mosdattátok, lestétek minden kérését, így ő jóízűen ehetett és vidáman kommentálhatta a világ dolgait.

Anyu, neked köszönjük, hogy külön odafigyeltél Papa lelki és szellemi igényeire!

Végtelenül büszke vagyok családomra: Péter, Ágika rendszeresen látogattátok Papát külföldről is és támogattátok Mamáékat az ápolásban fizikailag és lelkileg is. Nem ismerem még egy ilyen összetartó családot!

– Radvánszki Gábor

Július és augusztus folyamán minden péntek este 19h-tól Kábálát Sábát istentiszteletet és piknik vacsorát tartunk, egyéb megszokott, rendszeres programjaink ez idő alatt szünetelnek.